

Mr. J. M. Sousa Uva

Director

European Commission

Directorate-General for Agriculture and Rural Development

Directorate EI. Rural development programmes I

EI.4. Hungary, Italy, Malta

Ref.: Brussels, EI.4/MGM D(2007)

Tárgy: Magyar zöld szervezetek véleménye a 2007-13 közötti időszokról szóló magyar vidékfejlesztési program tervezetéről

Tisztelt Sousa Uva Úr!

Az Európai Bizottság Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Igazgatósága június 4-én kelt levelében részletes megjegyzéseket és kérdéseket fűz a 2007. februárjában Brüsszelbe megküldött Új Magyarország Vidékfejlesztési Programhoz (ÚMVP). Ennek alapján a magyar kormány illetékes Irányító Hatósága, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) átdolgozta a programot és újra megküldte az igazgatóságnak.

Alulírott civil szervezetek részéről közvetlenül kívánjuk jelezni az Igazgatóság felé, hogy a Program társadalmi egyeztetésének folyamatában olyan problémákat észleltünk, amelyek nem hagyhatók figyelmen kívül. A civil szektor felől érkező legfontosabb érdemi kritikákat az anyag kidolgozásának folyamatában gyakorlatilag végig figyelmen kívül hagyták, különös tekintettel a stratégiai prioritásokat meghatározó forráselosztásra. Az anyag az elmúlt egy évben számos ponton módosult, ugyanakkor irányultsága nem, így várható hatásai komoly aggályokat vetnek fel.

Tekintve, hogy a programot kidolgozó FVM a legfontosabb érdemi kritikákat nem fogadta be, ezért közvetlenül küldjük meg legfontosabb észrevételeinket és javaslatainkat a csatolmányban. Ezek közül a lényegesebbeket az alábbiakban összegezzük:

- Egyetértve a Bizottság megállapításaival, tekintettel a mezőgazdasági területek romló környezeti állapotára, a vidéken élőknek a KAP magyarországi bevezetése ellenére romló jövedelmi helyzetére aláhúzzuk, hogy **elhibázottnak tartjuk a 3.2.1. pontban megnevezett nemzeti prioritást** („A szántóföldi termeléssel foglalkozó egységek fejlesztése az állattartási és a feldolgozó ágazat korszerűsítésével, valamint az energianövények és a kertészet diverzifikálásával.”).
- A magyar mezőgazdasági és vidékfejlesztési stratégiában a kor kihívásai irányváltást sürgetnek, melynek főbb elemeit a csatolt anyagban vázoljuk. Célul kell kitűznünk egy fenntartható

Kapcsolat:

Kajner Péter, Szövetség az Élő Tiszáért (SZÖVET)
H-5065 Nagykőrű, Május 1. út 1., kajnerp@elotisza.hu
Tel.: +36-30-545-3140, Fax: +36-56-494-351

vidékfejlesztési politika kialakítását, melyhez az EMVA-rendelet¹ biztosítja a lehetőségeket. Ezek kihasználásához ugyanakkor módosítani kell az ÚMVP jelenleg ismert prioritásain.

- **A fenntartható vidékfejlesztési politika célja** megítélésünk szerint a vidék népességmegtartó képességének megtartása, erősítése, és egy olyan többfunkciós mezőgazdasági szerkezet kialakítása, amely természeti erőforrásainkat megőrzi, gyarapítja.
- **Elfogadhatatlannak tartjuk a Program forrásfelosztását**, mely a fizikai tőke fejlesztésére költené a 7 éves finanszírozási keret 39%-át, ráadásul, ezen belül a teljes keret 30%-át jelentő „1.2.1. A mezőgazdasági üzemek korszerűsítése” intézkedésből a regisztrált termelők 78%-át (4 EUME alatti egységek) kizárja.²
- Jóllehet az ÚMVP által indítani szándékozott intézkedések tartalmazzák a magyar mezőgazdaság régóta szükséges szerkezetváltásának lehetséges eszközeit, ugyanakkor a **jelenlegi forrásfelosztási struktúra mellett ezekkel nem fog tudni élni a magyar mezőgazdaság legtöbb szereplője és a vidék leszakadása előreláthatóan gyorsuló ütemben fog folytatódni.** A II-IV-es tengely intézkedései, melyek a hazai mezőgazdaság minőségi szerkezetváltását, a környezetkímélő gazdálkodás elterjesztését, a gazdálkodók nagyobb részét jelentő kisebb méretű termelők helyzetbe hozását segítenék, a szűkös források miatt háttérbe szorulnak.
- **Erősödni látszik az a folyamat, mely a tőkeerős gazdaságokhoz juttatja az EU-s társfinanszírozás nagyobb részét, míg a kisebb méretű gazdaságok döntő részét kizárja a fejlesztési lehetőségekből.** Ezáltal az ÚMVP Helyzetelemzésben említett főbb folyamatai – mezőgazdasági termelők számának csökkenése, földbirtok-használat koncentrálódása, a vidéki lakosság csökkenése, az infrastruktúra leromlása, a környezeti állapot romlása – várhatóan fokozódni fog. Ez homlokegyenest ellentétes az európai vidékfejlesztési politika elveivel és gyakorlatával. A Natura 2000-res rendszer késedelmes indítása és szűkös forrásai (melyre a Bizottsági vélemény 22.1-22.4 pontjai is hivatkoznak) elsősorban ezzel magyarázhatók.
- **Elfogadhatatlannak tartjuk a mezőgazdasági termelés környezeti terhelésének csökkentését elősegítő 1.3.1. jogcím törlését a meghirdetendő intézkedések közül.** Ehhez hasonlóan a minőségi élelmiszertermelést és a termelői csoportok élelmiszer-minőségi marketingjét segítő támogatásoknak, valamint az állatjóléti intézkedések támogatásának a törlését komoly hibának tartjuk. Javasoljuk, hogy az említett jogcímek kerüljenek vissza a programba és kerüljenek mielőbb meghirdetésre.
- **Súlyos problémát jelent, hogy az agrár-környezetgazdálkodási intézkedési területről egyszerűen eltűntek a környezetbarát állattartás támogatását szolgáló olyan programok,** mint pl. az ökológiai állattartás vagy az őshonos állatfajok és -fajták tartásának támogatása.
- **Javasoljuk az ÚMVP tengelyei közötti következő felosztás kialakítását: I. tengely 20%, II. tengely 50%, III. tengely 20%, IV. tengely 6%, Technikai Segítségnyújtás 4%.** A tengelyeken belüli forrásfelosztás újragondolása is indokolt. A forrásfelosztással kapcsolatos, illetve egyéb szakmai kérdésekkel kapcsolatos szakértői munkához szervezeteink minden tőle telhető segítséget meg kívánnak adni, amennyiben a tárca erre igényt tart.
- **A 121. intézkedésnél** (a mezőgazdasági üzemek korszerűsítése) elfogadhatatlannak tartjuk a kedvezményezettek körét a 4 EUME feletti gazdaságokra szűkíteni, ez a magyarországi regisztrált termelők 78%-át kizárja a pályázati lehetőségéből. **Javasoljuk, hogy a támogatási lehetőség igénybevételére jogosult gazdaságok minimális méretét legfeljebb 2 EUME értékben állapítsák meg.**

¹ COUNCIL REGULATION (EC) No 1698/2005 of 20 September 2005 on for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD).

² Az AKI 2005-ös adatai alapján.

- **A 125. intézkedésnél** (A mezőgazdaság és az erdészet fejlesztéséhez és korszerűsítéséhez kapcsolódó infrastruktúra) **intézkedéseibe javasoljuk, hogy építsék be, hogy csak olyan fejlesztések támogathatók, amelyek javítják a kistájak és a talaj vízháztartását, a vizek megtartására törekszenek.** Támogatás csak talajvédelmi szakvélemény, a helyi növényvédelmi és talajvédelmi szolgálat által ajánlott fejlesztésekre legyen megítélhető.
- **Támogatási forrást kell biztosítani a táji szintű vízgazdálkodás** (vízelvezetés és megtartás) tervezését és koordinációját biztosító **tájgazdálkodási társulatok létrehozásának.**
- **Javasoljuk, hogy a NATURA 2000 intézkedések teljes körét dolgozzák ki** a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelvben szereplő fajok és élőhelyek figyelembe vételével **és 2007-** (gyepterületek) **2008-tól** (teljes körűen) **indítsák el azokat.** A tengelyek közötti új forrásfelosztás után a jelenleginél biztosítsanak nagyobb forrást ezeknek.
- **Javasoljuk, hogy a 2009-re elkészülő integrált vízgyűjtőgazdálkodási tervekben foglalt intézkedések miatti kompenzációra készüljön forrásigény-becslés, s a szükséges források kerüljenek elkülönítésre.**
- Elfogadhatatlannak tartjuk az agrár-környezetgazdálkodási támogatások (214.A.) 2009-es meghirdetését. **Javasoljuk az összes AKG támogatási program 2007-es meghirdetését.** Fontosnak tartjuk, hogy lehetőség legyen több alkalommal is bekapcsolódni a programba 2007 és 2013 között.
- **Javasoljuk a természetkímélő mező- és erdőgazdálkodási módszerekhez szükséges gépek és infrastruktúra nagyobb támogatását** az 1. tengely intézkedései (5.3.1.2.) és/vagy a 2. tengely „Nem termelő beruházások” intézkedése keretében.
- **Javasoljuk, hogy az erdő-környezetvédelmi intézkedés kizárólag környezetvédelmi célú alintézkedéseket tartalmazzon,** ezek közül kerüljön tehát ki a cserjeszabályozás.
- A benyújtott Programból teljes egészében kimaradt az ökológiai állattartás, mint minőségi gazdálkodási rendszer támogatása, mely az NVT-ben még szerepelt, ám forráshiány miatt már ott sem hirdették meg, holott a támogatás indokai ma is ugyanúgy fennállnak. Az őshonosokkal kapcsolatos támogatási programelem hiányos. **Az ÚMVP-nek az állattenyésztés/-tartás támogatására vonatkozó programelemeire részletes javaslatokat teszünk a Mellékletben.**
- A vidékfejlesztési hálózat létrehozását célzó pályázat lebonyolítása, és a nyertesek nyilvánosságra hozott adatai alapján úgy ítéljük meg, hogy a 167 helyi vidékfejlesztési iroda (HVI) vezetésére számos helyen olyan pályázókat választottak ki, akiknek – a vesztesé nyilvánított, komoly vidékfejlesztési múlttal és szakmai gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező, a helyi közösségek által ismert és elfogadott pályázó vetélytársakkal szemben – semmilyen vidékfejlesztési tapasztalata nincs. **A LEADER csoportok és HVI-k kiválasztására irányuló pályáztatást meg kell ismételni.**
- A Bizottsági vélemény 42.1 pontja is utal arra, hogy a **LEADER-tengelyt** a tárca „felülről lefelé” tervezi végrehajtani. A felülről-lefelé végrehajtott LEADER megvalósítás ellenkezik a rendszer elveivel. Ennek **gyökeres újragondolására is szükség van.**
- **A társadalmi érdekegyeztetés folyamata és a kormány kommunikációja is** – az ÚMVP 14. fejezetében foglaltakkal ellentétben – **komoly hiányosságokkal történt.** A Program forráselosztási arányairól az érintett társadalmi csoportokkal érdemi párbeszédet és egyeztetést nem folytattak. Így távolról sem állítható, hogy az ÚMVP jelenlegi formájában közmegegyezésen alapulna. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programot az FVM sem stratégiai koncepció, sem terv, sem program formájában egyetlen egyszer sem terjesztette a törvényhozás elé.
- **A bevont társadalmi szervezetek, csoportok az egész programot és különösen annak pénzügyi összefüggéseit együtt nem tárgyalhatták,** csak az őket közvetlenül érintő, szűk területekről kérték ki véleményüket.

- **A zöld szervezetek részéről a Program lényegi elemének tekinthető forrásfelosztással, pénzügyi táblával kapcsolatos többszöri, szóbeli és írásbeli érdemi kritikákat a szöveg átdolgozása során figyelmen kívül hagyták.**
- **A Stratégiai Környezeti Értékelés komoly hiányosságának tartjuk, hogy az ÚMVP-ben elköltésre kerülő források belső felosztásának arányaival nem kellő mélységben foglalkozik,** és nem emeli ki, hogy több esetben a Program a fenntarthatósági értékelés szerinti legrosszabb hatású intézkedésekre fordítaná a legjelentősebb forrásokat és fordítva.

Kérjük az Igazatóságot észrevételeink és javaslataink figyelembe vételére a további tárgyalások során.

Budapest, 2007. augusztus 10.

Tisztelettel:

Czeller Gábor sk.

elnök

Magyar Biokultúra
Szövetség

Farkas István sk.

igazgató

Magyar Természetvédők
Szövetsége
Friends of the Earth
Magyarország

Halmos Gergő sk.

igazgató

Magyar Madártani és
Természetvédelmi
Egyesület
BirdLife Magyarország

Kajner Péter sk.

elnökségi tag

Szövetség az Élő Tiszáért
SZÖVET

Márkus Ferenc sk.

igazgató

WWF Magyarország